

OBSAH

DIVADLO A EPIDÉMIE – ODVEKÉ SPOJENIE 7

Maria Ristani

VÝZVY A POUČENIA Z PANDÉMIE COVID-19 19

Matúš Bieščad

PODOBY ŽIVÉHO UMENIA

V DOBE COVIDOVEJ 31

Katarína K. Cvečková

**Online a offline divadelné a tanečné
projekty v pandemických sezónach**

2019/2020 a 2020/2021 (výber) 35

Katarína K. Cvečková

NEKONČIACI SA TANEC S PANDÉMIOU NA SLOVENSKÝCH FESTIVALOCH 89

Miroslava Košťálová

Festivally počas pandémie 93

Miroslava Košťálová

KONTAKT A POHYB NA HRANICI MOŽNÉHO – POHĽAD GESTALT TERAPIE NA ZÁSAH PANDÉMIE DO SFÉRY ŽIVÉHO UMENIA 169

Veronika Kolejáková

DIVADELNÍČKY A DIVADELNÍCI V PRVEJ LÍNII 179

– Miriam Kičiňová, Martin Kusenda, Andrea Sabová
a Marián Viskup, Lucia Faltinová, Saša Sarvašová

Zákazom hromadných akcií a uzatvorením kultúrnych inštitúcií došlo k razantnému obmedzeniu poskytovania kultúrnych služieb. Na základe dát zo štatistického zisťovania KULT sme podľa sumárnych údajov za roky 2016 až 2018 odhadli, že mesačne sa v priemere zrušilo 28-tisíc kultúrnych podujatí pre 1,8 milióna návštevníkov.

Jedinou dostupnou platformou pre ponuku kultúrnych služieb sa stal online priestor. V prvých týždňoch pandémie online prezentácia kultúry a umenia ľudí zaujala. Na Inštitúte kultúrnej politiky sme uverejnili sériu štyroch facebookových postov, ktoré sumarizovali aktuálne možnosti online prezentácie kultúry – pre oblasť hudby, múzeí a galérií, audia a videa a napokon literatúry.⁷ Tieto posty patrili k tým s najväčším zásahom v našej krátkej histórii.

V oblasti prezentácie kultúrneho dedičstva sme mali výhodu v tom, že v poslednom období prebehli viaceré národné projekty zamerané na jeho digitalizáciu. Výsledkom je pomerne veľký rozsah zdigitalizovaných zbierkových predmetov kultúrneho dedičstva, slabšou stránkou však boli spôsoby sprístupňovania a prezentovania digitálneho obsahu. Niektoré zriadené organizácie boli dostatočne pripravené a vedeli bezprostredne poskytnúť kvalitný digitálny obsah – napr. Slovenská národná galéria, ktorá ponúka platformu webumenia.sk, kde bolo v čase začiatku pandémie sprístupnených vyše 166-tisíc výtvarných diel zo zbierkových fondov 17 galérií zo Slovenska aj Čiech. Viaceré pamäťové a fondové inštitúcie zareagovali promptne a ponúkali prezentácie zbierkových predmetov v rozličnej forme prostredníctvom svojich webových stránok a sociálnych sietí.

Dobrým príkladom v oblasti interpretačného umenia je Slovenská filharmónia v Bratislave, ktorá už vyše desať rokov realizuje video-nahrávky svojich koncertov a ponúka ich na stránke stream.filharmonia.sk. K dispozícii mala bohatý video archív koncertov všetkých svojich umeleckých telies, organové koncerty, koncerty pre deti a mládež, koncerty z festivalu Bratislavské hudobné slávnosti a pod., ktoré mohla ponúknuť zadarmo všetkým záujemcom.

7 Facebooková stránka Inštitútu kultúrnej politiky MK SR, dostupné tu: <https://www.facebook.com/ikp.mksr>

SKOK!: MEMOIRS XX

SKOK! je tvorivý kolektív ľudí, ktorý sa zrodil počas prvej vlny pandémie na jar 2020. Projekt začal zbieraním spomienok prostredníctvom pohybu a tanca, zvuku či písania. Tieto memoáre mali vyústiť do spoločnej choreografie, fixnej hudobnej stopy a kreatívneho textu. Pôvodnú ideu priniesla Alexandra Mireková so zámerom vytvoriť spoločné dielo, akýsi živý pamätník zvláštneho obdobia pandémie koronavírusu. Prvým oficiálnym krokom projektu bolo založenie facebookovej skupiny 10. apríla 2020, prostredníctvom ktorej všetci záujemcovia zhromažďovali materiál. Nasledoval tvorivý proces: Jaro Viňarský skladal všetky pohybové príspevky do krátkych pohybových sekvencií, ktoré vychádzali každý týždeň v inštruktážnom videu online, aby sa ich mohol ktokoľvek naučiť a kedykoľvek si ich opakovať. Lukáš Kubičina vytváral zo zvukových príspevkov hudobné skladby, ktoré sprevádzali kolektívne choreografie. Jakub Turčan vypracoval spôsob, ako sa hrať s literárnym dielom, ktoré vyplynulo z textových príspevkov. Po piatich týždňoch zhromažďovania materiálu sa tvorivý kolektív rozhodol celý projekt posunúť ďalej a užšia skupina sa začala pravidelne stretávať prostredníctvom aplikácie Zoom, aby spoločne tvorili. Výsledok týchto takzvaných „Liberation stretnutí“ bol uvedený vo forme dvojdnovej účasti projektu *MeMoirs XX* na festivale Krepí v banskobystrickej Záhrade – CNK na konci leta 2020.

Projekt pokračoval ďalej aj počas ďalšej vlny pandémie. Účastníci prichádzali s novými zadaniami pre celú skupinu, v ktorých si kladli základné otázky: čo sa zmenilo od začiatku pandémie v ich živote, o čo prišli, čo získali? Zo záznamov z tohto obdobia vznikol krátky dokument. Ďalšou fázou procesu boli iné skupinové zadania a ich následné individuálne spracovania. Z daných materiálov vznikol samostatný záznam. Projekt stále nie je uzavretý. Je miestom záznamu, uloženia a spoločného prežívania nových situácií. Zadanie od Jara Viňarského, ktoré čaká na svoje spracovanie, znie takto: O čo si skoro prišiel, bez čoho si nevieš predstaviť svoj život a aká to bola situácia, ktorá ti ukázala, že je to pre teba také dôležité?

Darina Kárová
riaditeľka

Akým spôsobom zasiahla pandémia do organizácie konania festivalu? Museli ste ho zrušiť? Konal sa v náhradnom dátume? Prešli ste do online priestoru?

Medzinárodný festival Divadelná Nitra sa – ako zázrakom – konal naživo aj počas dvoch rokov pandémie. Mali sme šťastie na podmienky: v roku 2020 aj v 2021 termín festivalu pripadol na obdobie, keď bolo povolené usporadúvať kultúrne podujatia. Presurfovali sme na vlnu uvoľnenia hygienických opatrení a za nami sa všetko na mnoho mesiacov zase zavrelo. Vyskytol sa však iný problém – počas leta a skorej jesene 2020 sa mnohé krajiny jedna po druhej zatvárali (alebo skôr Slovensko sa zatváralo pred nimi) a my sme museli postupne rušiť dohodnutú účasť zahraničných súborov, až z nej napokon nezostalo vôbec nič. V roku 2021 sme už preventívne uvádzali zahraničie iba online. A fyzicky sa všetko vrátilo, vrátane návštevy individuálnych zahraničných hostí a účastníkov medzinárodných projektov, až v roku 2022.

Chaos, nervozita, nevyspytateľnosť definujú „dobu covidovú“. Ako to ovplyvnilo dramaturgiu festivalu?

Príťažlivý katalóg 29. ročníka s podtitulom *územie étos* ponúka pohľad na ideálny program. Tak sme ho ešte na jar a v lete 2020 zostavili. Ako doklad pre históriu je v katalógu vložený dvojlist nazvaný *errata*, kde sú vyznačené zmeny. Z plánovaného programu totiž nezostal kameň na kameni. Smiech cez slzy vyvolávali situácie ako napríklad tá, keď si diváci pýtali vstupenky na predstavenie *Dnes večer nehráme* a my sme im museli dokola opakovať, že ale naozaj dnes večer nehráme. Pritom mnohí pricestovali zďaleka, lebo Slovenské národné divadlo. Tridsiate výročie s mottom Presahy Divadelnej Nitry sme v roku 2021 ani patrične neoslávili. Za oslavu sme pokladali už to, že sa program vďaka poučeniam z predchádzajúceho ročníka podarilo uskutočniť bez jedinej zmeny – aj v sálach aj v exteriéri. Ale ten detský plač, keď sme do ohradeného hľadiska na námestí nemohli pustiť viac detí ako 50! A za ohradou ich stálo niekoľkonásobne viac.

DIVADELNÁ NITRA

ÚZEMIE ÉTOS / TERRITORY ETHOS

MEDZINÁRODNÝ FESTIVAL / INTERNATIONAL THEATRE FESTIVAL

PROGRAM

26., 28., 29. 9. 2020

Artists talk

VSTUPENKY

- ONLINE od 19. aug.
 - v pokladnici festivalu
- hlavný vchod DAB v Nitre

NORMA

kolektív autorov
Divadlo z Pasáže, Banská Bystrica,
SLOVENSKO
réžia: Monika Kováčová
piatok 25. 9. 2020, 18.30 – 19.40

7 S

Da...
Ran...
Brusel, BELGICKO
réžia: ...
piatok 25. 9. 2020, 20.00 – 20.50

ZRUŠENÉ, BEZ NÁHRADY

ZIMNÁ CESTA

Franz Schubert – Elfriede J...
Peter Mazalán, Bratislava, ...
koncept a réžia: Peter Maza...
sobota 26. 9. 2020, 21.00 –

ANNA HUBA

Re...
Brusel, BELGICKO
réžia: Davis Freeman
nedela 27. 9. 2020, 21.00 – 22.30

DNE

...
SLOVENSKO
réžia: Jiří Havelka a kol.
pondelok 28. 9. 2020, 18.00 – 19.40

ZRUŠENÉ, BEZ NÁHRADY

DOM

Anna Saavedra na motívy hr...
Divadlo Andreja Bagara v Ni...
réžia: Marián Amsler
pondelok 28. 9. 2020, 20.30

KOMEDIA ČESKÁ O BOHATCI A LAZAROVI

Pavel Kyrmezer
Slovenské komorné divadlo Martin,
SLOVENSKO
réžia: Lukáš Brutovský
utorok 29. 9. 2020, 18.30 – 20.00

ZRUŠENÉ, BEZ NÁHRADY

TICHÁ TM

...
Bratislava, SLOVENSKO
...
Gregora Tajovského

ZRUŠENÉ, BEZ NÁHRADY

Takto vyzeral program festivalu Divadelná Nitra v pandemickom roku 2020.

BRATISLAVA V POHYBE

Miroslava Kovářová
umelecká riaditeľka festivalu

Katarína Figula
výkonná riaditeľka festivalu

Akým spôsobom zasiahla pandémia do organizácie konania festivalu? Museli ste ho zrušiť? Konal sa v náhradnom dátume? Prešli ste do online priestoru?

V roku 2020 nás pandémia zasiahla naplno, najskôr sme kvôli pandemickým obmedzeniam týkajúcich sa cestovania zrušili účasť súboru z USA, následne sme museli festival v polovici zrušiť, podarilo sa nám realizovať len štyri z plánovaných ôsmich predstavení. A aj tieto štyri predstavenia sa konali v obmedzenom režime, len pre 50 divákov. Rovnako sme stihli realizovať len jedno z dvoch site-specific predstavení plánovaných v rámci sprievodného programu. Podmienky na organizovanie podujatí, respektíve ich úplné zastavenie, sa menili veľmi rýchlo – napríklad, v nedeľu večer som zastavovala kamión, ktorý už bol pred Aténami, kde mal v pondelok ráno naložiť scénu k predstaveniu Jozefa Fručka a Lindy Kapetaney. V roku 2021 sme mali väčšie šťastie, celý festival sa nám podarilo uskutočniť, s peknou návštevnosťou 84 %, aj vďaka rozhodnutiu realizovať predstavenia v režime kompletne zaočkovaní.

Chaos, nervozita, nevyspytateľnosť definujú „dobu covidovú“. Ako to ovplyvnilo dramaturgiu festivalu?

Dramaturgia festivalu bola prienikom medzi výberom predstavení z roku 2020 a nových produkcií vybraných pre rok 2021. Predstavenia, ktoré sme nestihli uviesť v roku 2020 pre pandémiu, boli kvalitné a považovali sme za potrebné ich uviesť, aj s ohľadom na umelcov, ktorí boli pandémiou veľmi zasiahnutí. Tak sa stalo, že dramaturgia ročníka 2021 bola veľmi zaujímavá a produkcie boli aktuálnou vzorkou širokého spektra súčasného tanca, ktorý vznikol pred pandémiou a počas nej. Covid dramaturgiu ročníka 2021 z nášho pohľadu negatívne neovplyvnil. Práve naopak, počas pandémie mnoho nových produkcií nevzniklo, resp. ak aj vznikli, bolo ťažšie sa o nich dozvedieť a posúdiť ich kvalitu cez záznam.